

**КРОС-КУЛЬТУРНА ОСВІТА: ЯК НАВЧАТИ ПОВАГИ ДО
МІЖКУЛЬТУРНОЇ РІЗНОМАНІТНОСТІ. СОЦІОЛОГІЧНА
ПЕРЕДУМОВА**

Лебідь Ольга Миколаївна

старша викладачка

Білоцерківський інститут неперервної

професійної освіти

м. Біла Церква, Україна

olgalebid66@gmail.com

Анотація. Стаття піднімає проблему спілкування української молоді з іноземцями. Згадується, що окрім відмінних рис, які притаманні кожній нації, через які можуть виникати конфлікти при контакті, є загальнолюдські цінності. Саме ці цінності допоможуть будувати партнерські відносини з усіма, в тому числі, з іноземцями. І тут існує проблема. Виховання української молоді подекуди залишає бажати кращого. Батьки невідомо по якій причині заводять дітей, що їх стимулює, якщо вони намагаються більше часу проводити без дітей, а їх виховання перекласти на навчальний заклад. В українському суспільстві існує така проблема, як створення сім'ї і народження дітей при досягненні батьками певного віку, під тиском неписаних законів в народі, а не бажання мати дітей, що призводить до недостатньої уваги дітям від батьків. Саме виховання дітей навчальними закладами, для того, щоб покращити ситуацію в Україні, і зробити її конкурентоспроможною на світовій арені, піднімається у статті.

Ключові слова. Суспільство, іноземці, спілкування, партнер, партнерські відносини, діалог, навчальний заклад, іноземний, міжнародний, мова, культура, школа, діти, студенти, викладачі.

Основний текст статті. *Вступ.* В нинішньому суспільстві в процесі глобалізації дуже важливим є вміння спілкуватись з представниками інших

народів. Особливо це актуально під час навчання, коли студенти з різних країн обмінюються досвідом і разом здійснюють пошук вирішення проблем, що виникають у різних країнах, використовуючи різні підходи, що могли сформуватись лише у різних менталітетах. Таке різноманіття у командах допоможе при пошуку неординарних рішень. Проте студенти, якими обмінюються країни, часто не спілкуються між собою, а лише всередині своїх національних груп, що знижує продуктивність такого способу навчання. Студентів і учнів в школах необхідно виховувати та навчати компетентності спілкування з представниками інших країн.

Результати дослідження. Існують різні проварки формування міжнаціональної взаємодії, її можна здійснювати при вивченні іноземних мов. Це комунікативна, мовна, мовленнєва, міжкультурна компетентності. На основі цих поглядів на проблему іноземні студенти здобувають компетентності при вивченні української мови, чи навпаки, українці – закордоном. При комунікативній компетентності студент моделює ситуацію, при якій має налагодитись зв'язок, попередивши конфлікт, вивчає загальні навички спілкування. Мовленнєва компетентність передбачає використання висловлювань іноземної мови, які будуть сприйматись адекватно у бесіді. Мовна компетентність – це використання синонімів, різноманіття вираження однієї і тієї ж думки різними способами, словниковий запас. Міжкультурна компетентність – це здатність підлаштувати свою поведінку під типовий образ іншої національності, зібравши додаткову інформацію. Тобто, при вивченні іноземної мови недостатньо знати її, як предмет, необхідні різні «м'які навички», які сприймаються майже на підсвідомому рівні.

Для українців стоїть проблема: вони асимілювались з росіянами, тепер намагаються розчинитись в ЄС, вважаючи англійську мову престижнішу за свою уже не перший рік. Немає заклику втрачати свої корені, асимілюватись і вчитися чужому без необхідного бажання. Для досконалого вивчення мови в вузько спеціалізованих університетах доцільно практикувати виховання таких компетентностей, щоб людям в світі було легше зрозуміти один одного. Проте

це не повинно бути обов'язково у кожному університеті, як звичайне базове вивчення мови. Англійська мова, яка вивчається в українських університетах, як обов'язкова, передбачає лише поверхнєве ознайомлення з культурою її носіїв.

У повсякденному житті представники іншої національності ідентифікуючи іноземця, не ображаються, якщо він намагається виражати свої думки незвичним чином.

Навички спілкування з іноземцями, якщо вони здобуваються всередині країни її громадянами, потрібні для саморозвитку, за бажанням, для вивчення майбутніх або теперішніх іноземних партнерів, їх мислення, для формування добросовісних відносин. Це робиться при потребі виконати певну роботу, зблизитися з діловими (або і не тільки) партнерами. Таке навчання відбувається для студентів, які в майбутньому бажають спілкуватись з представниками різних націй, подорожувати, чи на території тих держав, де відбувається навчання українських студентів тої мови. При вивченні іноземної мови спеціалізовано, має бути і оцінка результатів такого навчання.

Краще допомагає засвоювати такі компетенції методика з рольовими іграми, інтерв'ю, проблемними завданнями. Таку схему можна побудувати між представниками різних націй. Як би вони себе повели в реальному житті, якби склалась певна ситуація, дана в задачі, і яка була б реакція в учасників на фрази, поведінку один одного.

Крім особливостей, які відрізняють представників різних країн, є спільні загальнолюдські поняття, які їх об'єднують. Саме вихованням таких цінностей і повинні займатись всі навчальні заклади. Іноді батькам не вистачає досвіду чи здібностей, для того, щоб виховувати своїх дітей правильно. А вчителі (викладачі) через низький рівень життя, низькі зарплати та відсутність необхідної підтримки, також не можуть виправляти помилки батьків. Тому система освіти повинна вдосконалюватись, щоб забезпечити вихованців всією необхідною інформацією про те, як себе необхідно поводити в суспільстві.

Проблемою засвоєння знань і байдужості учнів, студентів до навчання є

перевантаження. Іноді програми складені так, що перевантажують мозок учнів, що стосується середньої школи, коли замість вузької спеціалізації, дітей намагаються навчити всього і відразу, що лише травмує їх. У студентів в університетах не існує правильного поняття про те, як планувати своє життя так, щоб організм завжди отримував достатньо відпочинку та харчування. Поки що успішні студенти, учні є такими тому, що вміють вчитись, і їм про те розповідають батьки вдома. Якщо цю функцію візьмуть на себе навчальні заклади – успішність значно зросте. Проте нагорода повинна відповідати навантаженню.

Поваги до вчителів, така як вона була в СРСР уже немає, хоча ті стандарти навчання не можуть влаштувати нас при нинішніх реаліях. Ми спостерігаємо картину: учні не поважають вчителів, дозволяють собі їх принижувати навіть на уроках, заважають навчатись тим, хто має бажання, а батьки не бажать розбиратись з тим, що хоче їхня дитина, вони хочуть десь її залишити на час роботи (і не тільки). Тобто це соціальна проблема в Україні: такі люди не вміють себе поводити в суспільстві, не поважають старших і взагалі не вміють будувати партнерських відносин. Таким особам у майбутньому немає місця в цивілізованому суспільстві. Вони не зможуть спілкуватись з іноземцями, вони будуть проявляти їм таку ж неповагу як і до однолітків, вчителів чи колег.

Тому проблема стоїть у наступному: у СРСР було дозволено свавілля вчителів, в Україні багато дозволяється учням. Що стосується студентів, які навіть платять за навчання, часто можна спостерігати обмеження їхніх прав, маніпуляції владою, яку мають деякі викладачі, адміністрація закладу. Студенти вміють будувати партнерські відносини, але вони часто будуються не на користь всього суспільства, а – деяких осіб, і це може нашкодити великій кількості людей у перспективі.

Нам необхідно знайти «золоту середину» щоб з українських учнів, студентів виховувались люди, які будуть адекватно сприйняті в суспільстві інших держав. Необхідно витренувати у них елементарну повагу до інших людей. Не вистачає відповідальності, яку б несли не лише батьки, але й самі

діти. Така проблема стоїть в деяких інших країнах, коли дітям багато чого дозволяється, а батькам заборонено давати адекватні зауваження. Необхідно переглянути законодавство, у якому неповнолітні будуть нести певну відповідальність за свої дії, а вчителі будуть здатні застосувати санкції. Такі особи уже не будуть піддаватись корупції, тиску чи іншим маніпуляціям у вищих навчальних закладах, якщо вони в школі будуть привчені до справедливості і адекватної відповідальності.

У сучасній картині світу перетинаються культури, які знаходяться в постійному діалозі та взаємодії, що є джерелом взаємозбагачення народів через взаємний вплив і проникнення. Водночас така різноманітність стає джерелом напруги і причиною конфліктів. Представники різних мовних груп по-різному сприймають світ. За кожним словом стоїть культурне тло, носій мови формує своє світосприйняття на основі закріплених у свідомості народу понять. Відмінність у мовних картинах світу породжує проблему подолання мовних і культурних бар'єрів.[1]

Із цього випливає: гострі слівця, які дітки вивчили уже в дитячому садку, слухаючи батьків, і які вживаються у повсякденній мові українців, і які використовуються для деструктивної дискусії, негативно сприймаються носіями мови. Із власного досвіду можемо спострігати таку картину: іноземці, які приїжджають на територію нашої держави, часто вивчають нецензурні вислови, і відчують себе добре прийнятими в українському суспільстві. Наша реакція на таке часто буває сміх, і іноземці часто думають, що це – правильна поведінка. Це не розповсюджується на ділове спілкування на вищих рівнях управління, проте в деяких університетах така поведінка серед студентів спостерігається. Нашому суспільству необхідно визначитись: чи викоринити нецензурну лексику із своєї культури, чи визнати її прийнятною. Тому що ми знаходимось у когнітивному дисонансі. І виходить, що окремі індивідууми не можуть обрати тип поведінки, щоб не бути вигнанцями у суспільстві, бо обидва типи можуть бути висміяні/осуджені. Тим більше, це стосується іноземних гостей.

Як громадяни будуть здатні вивчати способи взаємодії з іншими націями, щоб не причинити конфлікт? Вивченням співпраці з представниками інших національностей займаються не всі. Це ціла наука, яка може мати багато розгалужень, і університети, що займаються міжнародними відносинами в плані спілкування, вивчення мови, культури, дипломатії, мають багато різних факультетів та предметів, які стосуються тільки цього напрямку.

Здається, було б добре, якби ніяких націй не було, а були лише земляни, не було війн і непорозумінь. Але чи можливо це? Звідки взялися нації? Раніше націй не було, а люди, які розділяли себе по релігійній ознаці влаштовували через це війни. Схожі, здавалося на перший погляд, «братські народи» з однією релігією і схожою культурою, також тепер воюють. Мід собою протистояли різні раси. Але якщо копнути глибше, не раси воювали між собою, а окремі особи намагались отримати більше ресурсів за рахунок іншого, використовуючи його життя для власного збагачення. А війни будуть діяти доти, допоки це вигідно сильним всесвітнім елітам.

Через міжплеменні війни багато африканців, яких захоплювали в полон, ставали рабами. Тож війна була вигідною справою як для переможців, так і для пожадливих работорговців. Рабами ставали і ті, кого викрадали африканські торговці з глибини материка. Продати в рабство можна було будь-кого, навіть вельможу, який втратив милість короля.[2]

Нації — це продукт свідомих дій еліт, наслідок цілеспрямованої трансформації культурно-етнічних спільнот у політичні. Нація є продуктом модерної епохи, наслідком виникнення, розвитку та дії таких модерних явищ, як капіталізм, Промислова революція, бюрократична держава, секуляризація суспільної свідомості тощо. Уже в XVI ст. деякі «донаціональні» держави (Англія, Франція, Іспанія й Голландія) користувалися можливостями раннього ринкового капіталізму та перевагами добре організованого адміністративного апарату для економічної експлуатації периферійних і напівпериферійних територій (Східна Європа, Центральна й Латинська Америка, Азія й Африка). Внаслідок «нерівномірного» розвитку і поділу країн на передові й відсталі

виникає опір останніх першим. Периферійні еліти прагнуть «наздогнати» передові країни і з цією метою вдаються до політики мобілізації мас. У модерних умовах ця проблема вирішується за західним зразком — маси об'єднуються в «націю». «...Нерівномірний розвиток, — зауважує марксистський публіцист й історик Том Нейрн, — неухильно призводить до виникнення імперіалістичної політики центру щодо периферії; одна за одною ці периферійні області змушені адекватно реагувати на політику панування, намагаючись, з одного боку, протистояти їй, а з іншого — скористатися її позитивними моментами. Єдиний можливий варіант — це шлях значною мірою «ідеалістичної» політичної та ідеологічної мобілізації, мета якого — прискорений розвиток на основі власних ресурсів: основою для цього стає «нація». [3] Тобто нації були створені синтетично для того, щоб створювати певне протистояння і заробляти на цьому гроші.

Завдяки світовим та європейським тенденціям, викладання іноземних мов надає перевагу використанню інноваційних технологій, таких як онлайн-платформи, віртуальна реальність, та інтерактивні мультимедійні засоби, що допомагають покращити якість освіти та краще залучити учнів до навчального процесу.[4]

Висновки. Отже, наше з вами завдання — це по максимуму будувати товаристські відносини з усіма людьми, не вестись на провокації, не вірити першому емоційному слову, яке бачимо чи чуємо в інтернеті. Раніше нам говорили, що в Європі неправильні цінності, тепер виявилось, що цінності неправильні були у нас. Проте ми повинні зберігати свої цінності, жити так, як зручно нам, не шкодячи оточуючим. У спілкуванні із представниками різних національностей необхідно пам'ятати ці прості істини і навчати цьому дітей у школах, виховувати студентів в університетах. Тепер госпро стоїть питання критичного сприйняття інформації, якою забруднений простір в Інтернеті і не тільки. Такі питання піднімаються у навчальних закладах та соціальній рекламі. Краще зрозуміти один одного допоможе вивчення іноземних мов за допомогою інноваційних технологій.

Список літератури

1. Костюк С. С. Розвиток компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Кривий Ріг, 2018.

URL: <https://core.ac.uk/download/185262263.pdf> (дата доступу 08.10.2024)

2. Шлях рабів. Сторінки ганебної історії. URL:

<https://www.jw.org/uk/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8/g201105/%D0%A8%D0%BB%D1%8F%D1%85-%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%B2->

[%D0%A1%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B8-%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97/](https://www.jw.org/uk/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8/g201105/%D0%A8%D0%BB%D1%8F%D1%85-%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%B2-%D0%A1%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B8-%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97/) (дата доступу

08.10.2024)

3. Нації з'явилися недавно, їх раніше не було. Більше того – їх винайшли. URL: <https://artefact.org.ua/history/natsiyi-z-yavylysyia-nedavno-yih-ranishe-ne-bulo-bilshe-togo-yih-vynajshly.html> (дата доступу 08.10.2024)

4. Презентація "Модернізація іншомовної освіти у контексті світових та євроінтеграційних процесів. Зміщення акцентів... URL:

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-modernizaciya-inshomovno-osviti-u-konteksti-svitovih-ta-evrointegracijnih-procesiv-zmischennya-akcentiv-u-bik-produktivno-komunikativno-diyalnosti-uchnya-yak-sub-ekta-navch-416227.html> (дата доступу

08.10.2024)